

**แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
อย่างยั่งยืนของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย**

อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

**Participatory Management Approaches for Sustainable Community
Economy Development of Baan Pho Chai Mushroom Growing Group,
Pho Chai Sub-district, Wapi Pathum District,
Maha Sarakham Province**

**สุพัตรา รักการศิลป์¹ / ผกามาศ บุตรสาลี² / เอมอร แสงวงโรตม์³ / แก้วมณี อุทธิรัมย์⁴ /
อุดมพงษ์ เกศศรีพงษ์ศา⁵ / อัญญา มธุรมธธา⁶**

Supatra Rakarnsin / Pakamat Butsalee / Em-on Sawaengwarot /

Kaewmanee Utiram / Udompong Ketsripongsa / Anya Mathuramaytha

¹⁻⁴สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Accounting Program, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University,

⁵สาขาวิชาวิศวกรรมการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Industrial Management Engineering Program, Faculty of Industrial Technology, Buriram Rajabhat
University

⁶สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Law Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

Received: October 30, 2019
Revised: April 25, 2020
Accepted: April 28, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย

ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะเห็ดบ้าน โปธิ์ชัย และ แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเพาะเห็ดบ้าน โปธิ์ชัย ตำบลโปธิ์ชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม เก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างแบบเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเพาะเห็ดหมู่ที่ 5 บ้าน โปธิ์ชัย จำนวน 30 คน และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการ สัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทของกลุ่มเพาะเห็ดบ้าน โปธิ์ชัย พบว่า บ้าน โปธิ์ ชัยมีการประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา สำหรับอัตราค่าจ้างแรงงาน ในหมู่บ้านวันละ 150 - 200 บาท และมีรายได้เฉลี่ย 46,220 บาท/คน/ปี สำหรับกลุ่มอาชีพและกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน จำนวน 13 กลุ่ม 2) สภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะ เห็ดบ้าน โปธิ์ชัย สำหรับปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ (2.1) ด้านการบริหารงาน สรุปได้ว่าการดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้าง การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบของคณะกรรมการ แต่ยังไม่มีการกำหนดกฎ ระเบียบ และกติกาในการดำเนินงานร่วมกัน และ (2.2) ด้านการเงิน สรุปได้ว่า กลุ่มมีการนำเงินส่วนที่เป็นเงินออมปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกลุ่ม แต่ปัญหา ที่พบคือ สมาชิกกลุ่มไม่สามารถนำเงินมาคืนให้กับกลุ่มได้ ส่งผลให้กลุ่มไม่มีเงิน หมุนเวียนในการดำเนินงานต่อ และต้องหยุดไปเป็นบางเวลา และ 3) สำหรับแนวทางการ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเพาะเห็ดบ้าน โปธิ์ชัยนั้น สมาชิกกลุ่มได้ ค้นหานโยบายการบริหารจัดการของกลุ่ม และได้แนวปฏิบัติ 9 ประเด็นที่ทำให้ทาง กลุ่มประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ความยั่งยืน

Abstract

This research was a participatory action research which aimed to study the context of Baan Pho Chai Mushroom Growing Group, to investigate current problems in management of Baan Pho Chai Mushroom Growing Group, and to find out participatory management approaches of Baan Pho Chai Mushroom Growing Group, Pho Chai Sub-District, Wapi Pathum District, Maha Sarakham province. The data were collected from 30 members of Moo 5 Baan Pho Chai Mushroom Growing Group. These samples were selected by using a purposive sampling method. The tools used for data collection were group discussion, observation and interview.

The results revealed that 1) the context of Baan Pho Chai Mushroom Growing Group showed that their main occupation was farming. The labor rates in the village were 150-200 baht per day, and the average income was 46,220 baht per person per year for occupational groups and 13 other groups in this community. 2) The current problems in management of Baan Pho Chai Mushroom Growing Group were divided into two issues: (2.1) For the management aspect, their operational structure was clearly defined and managed by a group committee, but the rules and regulations of their groups have not been specified yet, and (2.2) for financial aspect, the groups have brought savings to lend the group members who could not return money to the group. This resulted in the lack of cash flow for their group operation, so they sometimes could not carry out the operational activities. And 3) for participatory management approaches of Baan Pho Chai Mushroom Growing Group, the group members have searched for guidelines for group management and suggested nine practical guidelines for making their groups' operations successful.

Keywords: management approaches, participation, community economy development, sustainability

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา มีการดำเนินนโยบายสร้างองค์ความรู้แก่ประชาชนในระดับต่าง ๆ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนผ่านนโยบายการศึกษาและการพัฒนา คุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชนด้วยการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ประกอบกับการมุ่งสร้างสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อันเป็นฐานรากของระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นการรวมกลุ่ม และสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการดำเนินงาน ส่งเสริมการประกอบการด้านต่าง ๆ รวมทั้ง การพัฒนาการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเป็นการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่มีหน่วยงานรองรับตามพระราชบัญญัติ คือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินงานพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะเศรษฐกิจชุมชนถือเป็นสิ่งที่สร้างความมั่นคง และเข้มแข็งให้ระบบเศรษฐกิจในชุมชนนั้น ๆ หากชุมชนมีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงและเข้มแข็งก็จะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศมีความมั่นคง และเข้มแข็งตามไปด้วย ซึ่งในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ เกิดการพึ่งตนเอง เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในตลาดอย่างสมดุลเป็นทางเลือกที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพราะการเรียนรู้ทำให้ชุมชนได้รู้ศักยภาพของตนเอง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนใน

ชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์และเจตคติที่ดีต่อชีวิตและสังคม (Sungraksa & Unaromlert, 2009 : 4) แนวทางในการพัฒนาธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้ ต้องเริ่มจากการสร้างฐานรากที่แข็งแกร่งในความเป็นกลุ่มสมาชิกให้กับชุมชน จัดโครงสร้างให้แข็งแกร่งก่อนสร้างส่วนอื่น ๆ ปรับกระบวนกรคิดและทัศนคติของคนในกลุ่ม พัฒนาระบบการดำเนินการจัดการ โดยเน้นด้านการตลาดและการเงิน และมี การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ในการดำเนินงานของชุมชน ชุมชนควรมีการจัดรูปแบบในการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานนั้นสามารถดำเนินงานได้อย่าง เข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งจากการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนอย่างยั่งยืนจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่านพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการของ กลุ่มนั้น ประกอบไปด้วย 1) การจัดการการผลิต 2) การจัดการการตลาด 3) การจัดการ เงินและการบัญชี) 4) การบริหารจัดการกลุ่ม 5) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และ 6) ด้าน การสนับสนุนจากภาครัฐ สอดคล้องกับวิจัยของ Thonsri (2016 : 215) Kenaphoom (2016 : 35) Promsaka Na Sakolnakorn and Sungkharat (2013 : Abstract) Mongsamak (2013 : 115) และ Chandaeng (2012 : Abstract) ที่พบว่า 1) นโยบายการนำหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการดำเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ และการเรียนรู้ของคนในชุมชน 2) ชุมชนมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และ การพัฒนาองค์กรในชุมชน 3) รูปแบบใหม่ที่ค้นพบคือ การบริหารจัดการชุมชน เข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวิจัยในครั้งนี้นำไปสู่ ข้อค้นพบใหม่ คือ 1) การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคี สนับสนุน 2) ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทางในการนำไปสู่

การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง 3) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็งคือ แนวทางด้านการฟื้นฟูชุมชน แนวทางการปรับตัวของชุมชน

กลุ่มเพาะเห็ดหมูที่ 5 บ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 30 คน โดยมีลักษณะในการดำเนินการคือเป็นการดำเนินงานของกลุ่ม แต่ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มอย่างชัดเจน เพียงแค่มีการรวมตัวกันเพื่อดำเนินโครงการเพาะเห็ดเพื่อจำหน่ายในนามกลุ่มเท่านั้น ซึ่งมีโรงเพาะเห็ดทั้งหมด 4 โรง แต่สามารถเพาะเห็ดได้เพียงแค่ 1 โรงเท่านั้น โดยสมาชิกกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มประมาณ 50,000-60,000 บาท ลักษณะของการดำเนินงานของกลุ่ม กลุ่มมีการดำเนินการเพาะก้อนเชื้อเห็ดเงิน มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันในการเข้ามาดูแลรดน้ำ และเก็บเห็ดเพื่อนำไปจำหน่าย ในระบบการบริหารจัดการภายในกลุ่ม กลุ่มมีการนำเงินทุนหมุนเวียนที่มีอยู่มาให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้ทำการกู้ยืมเงินไป ซึ่งมีกำหนดให้สมาชิกยืม และคืนภายใน 3 เดือน แต่กลุ่มยังไม่มีแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม มีเพียงแต่การตกลงและพูดคุยกันภายในกลุ่ม ดังนั้น ในการกู้ยืมเงินของสมาชิกแต่ละคนมีการกู้ยืม แต่ลักษณะของการคืนสมาชิกบางคนไม่สามารถนำเงินมาคืนให้กับกลุ่มได้ ทำให้กลุ่มไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนเพาะเห็ด ส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถดำเนินงานในการเพาะเห็ดได้ตลอดเวลา

สำหรับการลงพื้นที่ในการพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มของทีมนักวิจัย จะสังเกตได้ว่าในการดำเนินงานของกลุ่ม กลุ่มยังขาดรูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานที่ทุกคนต้องถือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีภายในกลุ่ม ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มไม่มีความต่อเนื่อง คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการกลุ่มให้เกิดความยั่งยืน และสามารถดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นที่กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสมกับกลุ่ม ผลลัพธ์ที่ได้กลุ่มวิสาหกิจเพาะเห็ดสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม การพัฒนา

กระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม รวมถึงการนำไปใช้ในการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็งและอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยอาศัยการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจใน 3 มิติคือ เวลา (Time) งบประมาณ (Budget) และคุณภาพ (Quality) สำหรับการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อให้กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของกลุ่มสมาชิกบรรลุผลสำเร็จ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 ประชุมทีมนักวิจัย เตรียมพื้นที่ และเตรียมกลุ่มเป้าหมาย
- 1.2 ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจโครงการแก่ชุมชน
- 1.3 วางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชน

ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการ คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ดังนี้

- 2.1 ศึกษาบริบทของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย โดยใช้วิธี

การสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลบริบทของกลุ่ม โดยใช้วิธี

การวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 สรุป และวิเคราะห์บริบทของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย โดยการนำข้อมูลที่จัดเก็บได้มาจัดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อนำเสนอข้อมูลให้กับชุมชนได้รับรู้ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งค้นหากระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.3 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย จำนวน 30 คน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้มาจากสมาชิกกลุ่มทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามแบบปลายเปิดแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถามการจัดกลุ่มสนทนากการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

2.4 สรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่ม

2.5 จัดเวทีคืนข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มให้กับชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ ดังนี้

2.7 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จากผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างนักวิจัย นักศึกษา เจ้าหน้าที่ อบต. ตำบลโพธิ์ชัย และกลุ่มสมาชิก

2.8 จัดเวทีนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 3 ระยะวิเคราะห์ผล สรุปผล และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย
(Retrospect) เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานอย่างต่อเนื่องในอนาคต

3.2 วิเคราะห์ผล สรุปผล

3.3 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเพาะเห็ดหมูที่ 5 บ้านโพธิ์ชัย โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากกลุ่มเพาะเห็ดหมูที่ 5 บ้านโพธิ์ชัย มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 30 คน

3. พื้นที่ดำเนินงาน

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มเพาะเห็ดหมูที่ 5 บ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น เนื่องจากเทคนิคสามเส้ามีจุดดำเนินการจากการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้เพื่อเสริมความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทของกลุ่มเพาะเห็ดหมูบ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) บ้านโพธิ์ชัยมีการประกอบอาชีพหลักคือทำนา และประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับจ้างตัดอ้อย รับจ้างทำงานในต่างจังหวัด สำหรับอัตราค่าจ้างแรงงานในหมู่บ้านวันละ 150 - 200 บาท และมีรายได้เฉลี่ย 46,220 บาท/คน/ปี และ 2) กลุ่มอาชีพและกลุ่มอื่น ๆ ในการพัฒนาตนเองที่มีในชุมชน ชุมชนบ้านโพธิ์ชัยมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพและเพื่อพัฒนาตนเอง ดูแลตนเอง ทั้งสิ้นจำนวน 13 กลุ่ม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ใน

การสนับสนุนงบประมาณ และการอบรมพัฒนาทักษะ ดังนี้ 2.1) กลุ่มเพาะเห็ด จัดตั้งกลุ่มเพื่อหาอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับครอบครัว 2.2) กลุ่มทอผ้าฝ้าย รับทำผ้าฝ้ายตามลายลูกค้าต้องการ 2.3) กลุ่มสตรีแม่บ้าน ประสานงานกลุ่มสตรีแม่บ้านระดับหมู่บ้าน 2.4) กลุ่มเกษตรกรเพื่อการผลิต (ปุย) จัดหาปุ๋ยให้แก่สมาชิกกลุ่มในราคาต่ำ 2.5) กลุ่มร้านค้าชุมชน จำหน่ายสินค้าให้แก่สมาชิก และแบ่งปันผลกำไรให้สมาชิก 2.6) กลุ่มเลี้ยงโค รวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมอาชีพ กลุ่มเลี้ยงวัว 2.7) กลุ่ม อสม. เป็นการคัดเลือกของชุมชนในทำหน้าที่ด้านสาธารณสุขต่าง ๆ ในหมู่บ้าน มีจำนวน 7 ราย รับผิดชอบคนละ 10 ครัวเรือน รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ รพ.สต. โพรธิชัย และดูแลเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อการให้ความรู้ด้านสาธารณสุข 2.8) กลุ่มเพาะพันธุ์ข้าว จัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่สมาชิก 2.9) ชมรมผู้สูงอายุ ประสานงานพัฒนาผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน 2.10) กลุ่มลำไ้ม้พอง เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุได้มีโอกาสแสดงศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชน 2.11) กลุ่มฉาบฉวยสังเคราะห์หมู่บ้าน ช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเสียชีวิตครัวเรือนละ 300 บาท 2.12) กลุ่มฉาบฉวยสังเคราะห์ตำบล ช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเสียชีวิตครัวเรือนละ 50 บาท และ 2.13) กลุ่มโรงสีข้าวชุมชน เป็นการรวมกลุ่มจากการประชาคมขอรับการสนับสนุนโครงการ SML ที่มีความเห็นตรงกันว่าควรทำโรงสีชุมชน โดยให้บริการสีข้าวแก่สมาชิกในชุมชนโดยเก็บค่าบริการ ข้าวเปลือก 1 กิโลกรัมต่อการสีข้าว 1 กระสอบ ทำให้โรงสีมีรายได้จากการขายข้าวเปลือก/ข้าวสาร/รำปลายข้าวและแกลบดิบ เมื่อนำรายได้หักค่าจ้างผู้จัดการ โรงสีและค่าไฟฟ้ากับค่าซ่อมบำรุง ก็จะมีการปันผลคืนให้กับสมาชิก

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพรธิชัย ตำบลโพรธิชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สำหรับปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานสรุปได้ว่าเป็นการดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการแต่งตั้งประธาน รองประธาน กรรมการ เจริญนิยม และเลขานุการ แต่ยังไม่มีการกำหนดกฎ ระเบียบ และ

กติกาในการดำเนินงานร่วมกัน แต่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานที่ชัดเจน สมาชิกกลุ่มมีสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาดูแลการดำเนินงาน แต่สมาชิกกลุ่มบางคน ยังขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ มีการจ้างสมาชิกด้วยกันทำหน้าที่แทน เพื่อที่ตนจะได้ว่างในการไปรับจ้างทำงานอื่นที่ได้รับขาดตอบแทนสูงกว่า และ 2) ด้านการเงิน สรุปได้ว่า กลุ่มมีการนำเงินส่วนที่เป็นเงินออมปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกลุ่มคนละประมาณ 2,000-3,000 บาท โดยมีการจ่ายดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1 บาทต่อเดือน และกำหนดให้ส่งคืนภายใน 3 เดือน แต่ปัญหาที่พบจากการปล่อยเงินกู้คือ พอถึงกำหนดเวลาชำระคืนเงินสมาชิกกลุ่มไม่สามารถนำเงินมาคืนให้กับกลุ่มได้ ส่งผลให้กลุ่มไม่มีเงินหมุนเวียนในการดำเนินงานต่อทำให้การดำเนินงานต้องหยุดไปเป็นบางเวลา หากช่วงเวลาใดมีเงินจึงจะรวมตัวกันเพาะเห็ดขาย ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มขาดความต่อเนื่อง

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอน้ำปีพทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า จากการจัดเวทีเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มให้กับชุมชน สมาชิกกลุ่มได้มีค้นหาแนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มที่จะทำให้การดำเนินงานที่มีความสำเร็จจะต้องอาศัยแนวปฏิบัติ 9 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง มีภาวะผู้นำ เสียสละ และมีวิสัยทัศน์ที่ดี 2) กลุ่มจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน 3) สร้างการมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานภายในกลุ่ม 4) มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสมาชิก 5) สมาชิกควรมีความรัก ความสามัคคีในการทำงานเป็นทีม และสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน และมีความเสียสละในการทำงาน 6) มีระบบการสื่อสารภายในกลุ่มที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 7) มีการจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับการดำเนินงานที่เพียงพอ และเหมาะสม 8) ดึงศักยภาพขององค์กรภายนอกเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อให้เกิดการหนุนเสริมกระบวนการดำเนินงาน และ 9) มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. การศึกษาบริบทของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย พบว่า บ้านโพธิ์ชัยมีการประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา กลุ่มอาชีพและกลุ่มอื่น ๆ ในการพัฒนาตนเองที่มีในชุมชน มีทั้งสิ้นจำนวน 13 กลุ่ม เนื่องจากในการดำเนินงานของกลุ่มจะสามารถขับเคลื่อนไปได้ต้องอาศัยกระบวนการขับเคลื่อนของหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีการส่งเสริมให้ชุมชนสร้างกลุ่มต่างๆ ที่เป็นไปตามพันธกิจของหน่วยงาน และเป็นไปตามลักษณะและบริบทของชุมชนเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งพาอาศัยหรือพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Promsaka Na Sakolnakorn and Sungkharat (2013: Abstract) พบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางด้านศึกษา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมี ดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chomraka (2011: 35) ที่พบว่า รูปแบบเครือข่ายทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์ ในระยะแรกเกิดจากการรวมตัวกันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่เป็นเครือข่ายแบบธรรมชาติ ระยะต่อมามีการร่วมมือหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ และภาครัฐเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมด้านเครือข่าย จากการศึกษาพบว่า รูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถสรุปออกมาในรูปของเครือข่ายฯ แบบเดิมหรือเป็นเครือข่ายแบบธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวและมีการแลกเปลี่ยน โดยมีผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นสื่อกลางในการพบปะ แลกเปลี่ยนกัน

และรูปแบบที่เกิดจากการศึกษาวิจัยพบว่า มีการร่วมมือกับองค์กรภาคีภาครัฐ และภาควิชาการที่เป็นรูปแบบมีการกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจน

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มแบ่งออก 2 ประเด็น ได้แก่

1) ด้านการบริหารงาน สรุปได้ว่าในการดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการแต่งตั้งประธาน รองประธาน กรรมการ เหนือญิก และเลขานุการ แต่ยังไม่มีการกำหนดกฎ ระเบียบ และกติกาในการดำเนินงานร่วมกัน และ 2) ด้านการเงิน สรุปได้ว่า กลุ่มมีการนำเงินส่วนที่เป็นเงินออมปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกลุ่ม โดยมีการจ่ายดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1 บาทต่อเดือน และกำหนดให้ส่งคืนภายใน 3 เดือน แต่ปัญหาที่พบจากการปล่อยเงินกู้คือ สมาชิกกลุ่มไม่สามารถนำเงินมาคืนให้กับกลุ่มได้ ส่งผลให้กลุ่มไม่มีเงินหมุนเวียนในการดำเนินงานต่อทำให้การดำเนินงานต้องหยุดไปเป็นบางเวลา หากช่วงเวลาใดมีเงินจึงจะรวมตัวกันเพาะเห็ดขาย ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มขาดความต่อเนื่อง สมาชิกกลุ่มจะต้องร่วมกันในการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงาน มีการเลือกตัวแทนสมาชิกที่ทำหน้าที่ในรูปของคณะกรรมการกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวและมีความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thamma (2014: 164) ที่พบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรค จำนวนสมาชิกลดจำนวนลงเรื่อย ๆ สมาชิกกลุ่มที่ผลิตสินค้ามีน้อยส่วนใหญ่เข้าเพื่อระดมหุ้นทำให้ขาดแรงงานฝีมือ วัตถุดิบเริ่มหายากต้องซื้อจากนอกพื้นที่ทำให้ต้นทุนสูงขึ้นต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น และยังขาดการวางแผนด้านการผลิตสินค้า และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ เกิดจากการมีผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มที่มีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีการประสานงานที่ดี สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนมีประสานความร่วมมือ สรุปแนวทางในการพัฒนาของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสานจากต้นกกบ้านหว้าที่จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จและยั่งยืน คือ พัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในในกลุ่ม ร่วมคิด ร่วม

ตัดสินใจ ร่วมวางแผน หน่วยงานภาครัฐให้การหนุนเสริมด้านงบประมาณองค์ความรู้
อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongwirach (2008 : Abstract) ที่พบว่า 1)
กลุ่มอาชีพเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษบ้านจำหู่ที่ 6 มีปัญหาทางด้าน โครงสร้าง
องค์กรที่ไม่เป็นรูปธรรม ไม่มีหลักวิชาการในการรวมกลุ่มนำมาสู่ปัญหาต่าง ๆ
ตามมาคือ ปัญหาการวางแผนการปลูก การตลาด บรรจุภัณฑ์ 2) พบความเชื่อมโยง
ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ซึ่งมีวนเชื่อมโยงสำคัญ 5
องค์ประกอบคือ ความรู้ความสามารถของผู้นำกลุ่ม การได้รับความเอาใจใส่และ
ความสำคัญจากผู้นำในชุมชน การสนับสนุน โครงการต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและ
โครงสร้างองค์กร กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่างเป็นทางการ โดยมีผู้นำกลุ่มผู้นำ
ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยเชื่อมโยง และ 3)
ทิศทางในการพัฒนา กลุ่มอาชีพ พบว่า การพัฒนา กลุ่มอาชีพ สามารถพัฒนาสู่การจ
ทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนภายใต้ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรผักปลอดสารพิษ
บ้านจำ” โดยใช้หลักการบริหารจัดการภายใต้ทฤษฎี POLC ใช้หลักการมีส่วนร่วมใน
การบริหารจัดการกลุ่มของสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nilwan, et al. (2010
: Abstract) ที่พบว่า มีปัญหาใน 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้าน
การตลาด ปัญหาด้านการผลิต และปัญหาด้านการเงินบัญชี จากปัญหาดังกล่าวได้มี
การวางแผนในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มใน 3 ด้านคือ ด้านทัศนคติ เพื่อ
ปรับทัศนคติให้สมาชิกเห็นความสำคัญของกลุ่มเกิดความสามัคคี เกิดความเข้าใจใน
บทบาทหน้าที่ เข้าใจวิธีการทำงานร่วมกัน ด้านความรู้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนใน
การบริหารงาน ด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงาน วิธีการทำงาน และการจัดทำ
พรรณนาลักษณะงาน และด้านทักษะคือ ทักษะในการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการรับ
ฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในด้านต่าง ๆ ผลจากการพัฒนาสมาชิกกลุ่มทั้ง 3 ด้าน ทำ
ให้กลุ่มมีความสามัคคีและมีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มใน
รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ ทำให้เกิดความยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ
Kenaphoom (2016 : 35) ที่พบว่า 1) การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนกรณีกลุ่มเลี้ยงปลา

กระชังและกลุ่มสหกรณ์เพาะเลี้ยงพันธุ์ปลา พบว่า 1.1) ประเด็นเรื่องการบริหารจัดการด้านการผลิต 1.2) การจัดการการตลาด ได้แก่ การทำความเข้าใจต่อความต้องการของลูกค้า การจัดระบบตลาด การจัดรูปแบบการจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด การกำหนดราคา การส่งเสริมการขาย 1.3) การเงินบัญชี ได้แก่ การระดมทุน การบริหารความเสี่ยง การจัดการระบบการเงินบัญชี และ 2) รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลากระชังและกลุ่มสหกรณ์ ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่ม รูปแบบกระบวนการบริหารจัดการผลิต รูปแบบการบริหารจัดการด้านการตลาด รูปแบบการบริหารจัดการด้านเงินและบัญชี

3. การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย โดยสมาชิกกลุ่มได้มีค้นหาแนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มที่จะทำให้งานดำเนินงานที่มีความสำเร็จจะต้องอาศัยแนวปฏิบัติ 9 ประเด็น ในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยการมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม กลุ่มยังต้องมีความเสียสละ ความสามัคคีในการทำงานเป็นทีม และมีการสร้างเครือข่ายที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongwirach (2008: Abstract) ที่พบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพผักปลอดสารพิษเพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางของการทำงานกลุ่มให้ยั่งยืนในอนาคตควรมีโครงสร้างองค์กร มีกฎระเบียบ ข้อบังคับกลุ่มเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารจัดการ และ 2) ผู้นำกลุ่มรวมถึงสมาชิกกลุ่มควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในกลุ่มด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukvanich (2012: 25) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่นำเสนอผลการวิจัยโดยได้พิจารณาปัจจัยสำคัญที่ค้นพบเป็นอันดับแรก และนำมาสร้างรูปแบบบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ข้อจำกัด 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านเวลาของคณะกรรมการ 2) ด้านความรู้ด้านการศึกษาของคณะกรรมการ 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก และ 4) ขาดการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ส่วนปัจจัยอันดับรองลงมา ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งทุน

2) การบริหารจัดการทุนและสมาชิก และ 3) การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thonsri (2016: 215) ที่พบว่า 1) ปัญหา การจัดการการผลิตอยู่ในระดับมาก การจัดการการตลาด การจัดการการเงินและการบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความต้องการในการพัฒนาการจัดการ การผลิตอยู่ในระดับมาก การจัดการการตลาด และด้านการจัดการการเงินและการบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) รูปแบบการจัดการแต่ละด้านคือ 3.1) การจัดการการผลิตควรวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีเอกลักษณ์แตกต่าง ดำเนินการตามแผน และควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน 3.2) รูปแบบการจัดการการตลาด ควรรวบรวมผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้า กำหนดราคาขายที่เหมาะสม ขยายช่องทางการจำหน่าย และมีการส่งเสริมการตลาด และ 3.3) รูปแบบการจัดการการเงินและการบัญชีควรวางแผนระยะสั้นและระยะยาว เพื่อจัดหาจัดสรรเงินทุน และ สรุปผลการดำเนินงานตามระบบบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chedeng and Choosuk (2015: 356) ที่พบว่า กลุ่มอาชีพสตรีเครื่องแกงบ้านโหนด มีลักษณะการรวมกลุ่มทำแบบไม่เป็นประจำ ทำเฉพาะบางช่วงทำให้สมาชิกในกลุ่มไม่มีรายได้เสริม จึงไม่เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมในกลุ่ม ประกอบกับกลุ่มไม่มีเงินทุนหมุนเวียนและขาดความเข้มแข็งแนวทางในการพัฒนาอีกทั้งยังพบว่า ต้องมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพสตรีเครื่องแกงทั้ง 4 ด้าน 1) ด้านคน 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาคูงานชุมชนต้นแบบที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อนำแนวทางมาประยุกต์ใช้ แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำองค์ความรู้แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของ อบต. หรือขยายผลสู่พื้นที่ที่มีความต้องการได้

References

- Chedeng, H. & Choosuk, C. (2015). Guidelines for developing women's chili paste group of Bannode Tambon Administration Organisation, Saba Yoi District, Songkhla Province. *Proceedings of the 6th Hatyai National Conference*. Hatyai, Thailand. 356-367. On 26th June 2015. Songkhla : Hatyai University. [in Thai]
- Chomraka, I. (2011). A communities enterprises marketing network management model for increasing the quality of commercial competition in Uttaradit Province. *Area Based Development Research Journal*, 3(5) : 39 - 51. Bangkok : Thailand Science Research and Innovation. [in Thai]
- Chandaeng, W. (2012). *The development for strengthened community management corresponding to sufficiency economy in the upper central provinces of Thailand*. Thesis, Ph.D. (Public Administration). Pathum Thani: College of Management Innovation. Valaya Alongkorn Rajabhat University under Royal Patronage. [in Thai]
- Kenaphoom, S. (2016). The community business management model : Case study of the cages fish farming groups and the farming fish cooperative,

- Kosumphisai district, Mahasarakham province. *VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science*. 11(1): 35 - 43. [in Thai]
- Mongsamak, P. (2013). The success managerial model for herbal products of the community enterprise network group at Nakhonchaiburin Provincial Group. *Journal of the Association of Researchers*, 18(3): 115-123. [in Thai]
- Nilwan, D., et al. (2010). The knowledge management for developing community business based-on concept of sufficiency economy of Ban-Dokdang Sewing group, Sa-ngaban Sub-District, Doi Saked, Chiangmai (Research Report). Chiangmai: Chiangmai Rajabhat University. [in Thai]
- Promsaka Na Sakolnakorn, T. & Sungkharat, U. (2014). Development guidelines for small and micro community enterprises in Songkhla Lake Basin. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 7(1): 97 - 122. [in Thai]
- Sungraksa, N. & Unaromlert, T. (2009). *Good effects from application of sufficiency economic philosophy in the learning process and knowledge management for sustainable development of community enterprise: Case study of Ratchaburi Province* (Research Report). Bangkok: National Research Council of Thailand. [in Thai]
- Thamma, K. (2014). Guidelines for occupation group development: A case study of occupation group adaptation of reed, Baan Wa Village, Baan Wa Sub-district, Muaeng Khon kaen district, Khon kaen Province. *Proceedings of the National and international academic conferences 4th Sustainable Development*. June 11-13, 2014. Khonkaen : Khonkaen University. [in Thai]

Thnogsri, N. (2016). The management models of small and micro community enterprise of silks product groups in Buriram Province. *Rommayasan Journal*, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University, 14(1): 215 - 228. [in Thai]

Wongwirach, K. (2008). *Management model for farmers in the cultivation of organic vegetables Ban Jum, Yang Khok Sub-district, Hang Chat District, Lampang Province* (Research Report). Bangkok: Thailand Science Research and Innovation. [in Thai]

Authors

Assistant Professor Dr. Supatra Rakarnsin

Miss Pakamat Butsalee

Assistant Professor Dr. Em-on Sawaengwarot

Miss Kaewmanee Utiram

Accounting Program, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram Province 31000

Tel: 097-3296101 E-mail: Supatruk@mail.com

Tel: 095-6097614 E-mail: mon-noi@hotmail.com

Tel: 081-9998357 E-mail: em_on.acc@hotmail.com

Tel: 098-1043612 E-mail: Kaewmanee_acc20@hotmail.com

Assistant Professor Dr. Udompong Ketsripongsa
Industrial Management Engineering Program, Faculty of
Industrial Technology, Buriram Rajabhat University
Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram
Province 31000
Tel: 081-3899652 E-mail: udompong.jo@gmail.com

Miss Anya Mathuramaytha
Law Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram
Rajabhat University
Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram
Province 31000
Tel: 061-6975885 E-mail: unya8888@gmail.com